

Шарко А.М., Радченко В.П., здобувачі вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Лисько Т.Д., к.ю.н.

НЕЗАКОННИЙ ОБІГ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ: ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Враховуючи складну суспільно-політичну обстановку в державі, неприховану агресію Російської Федерації, по всій території України значно збільшилася кількість нелегальної зброї, боєприпасів та вибухових речовин. Одним із найнебезпечніших злочинів, що посягають на громадську безпеку, є незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами чи вибуховими речовинами (ст. 263 КК України).

На нашу думку, специфіка правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом зброї, полягає в тому, що суспільна небезпечність таких правопорушень виходить за межі однієї держави і має міжнародний характер. Також, протиправні діяння, що окреслені у ст. 263 КК України, посягають не тільки на права та законні інтереси окремої людини або громадянина, а в першу чергу спрямовані на заподіяння істотної шкоди широкому колу суспільних відносин, зокрема на громадському порядку, що спрямований на захист безпечних умов життєдіяльності.

Протидія незаконному обігу вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв без передбаченого законом дозволу займає особливе місце в діяльності правоохоронних органів щодо запобігання кримінальним правопорушенням, оскільки вона характеризується подвійною превенцією: окрім припинення незаконних дій зі зброєю, попереджаються також і тяжкі наслідки, які можуть настати в ході протиправного застосування зброї [1]. З цього випливає, що важливо притягнути винних до кримінальної відповідальності вже на ранніх стадіях прояву протиправного наміру, оскільки ці кримінальні правопорушення нерідко передують, створюють сприятливі умови для вчинення кримінальних правопорушень з використанням зброї.

Основним посяганням у таких кримінальних правопорушеннях є суспільні відносини в сфері обігу зброї, бойових припасів та вибухових речовин. Зброя — це річ, тобто власність. Правовий режим власності має регулюватися лише законами (ст. 92 Конституції України), а закону щодо регулювання обігу зброї немає [2]. Виходить, що відсутній об'єкт даного кримінального правопорушення, тобто те, на що посягають. Ми не можемо порушити закон, який регулював би правила обігу зброї, адже його не існує. Таким чином, держава не може застосовувати до особи

примус у вигляді кримінальної відповідальності за відсутності порушення дозволу, передбаченого законом, поки немає закону, який передбачає отримання цього дозволу.

Вважаємо, що у даному випадку слід спиратися на застосування принципу верховенства права. Другого травня 2016 р. Верховна Рада України прийняла два закони «Про статус суддів та судоустрій» та «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)». Принцип верховенства права став ключовим при здійсненні правосуддя, що надає суду по суті необмежені дискреційні повноваження, оскільки вони тепер можуть керуватися і неписаними правилами, що було неможливим при дії принципу законності [3]. Особливістю принципу верховенства права є те, що принцип ґрунтується на нормах моралі, звичаях, традиціях, тобто право не обмежується лише законодавством.

Законодавець передбачив обставини, що виключають притягнення до кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері незаконного обігу зброї. Основною умовою є добровільність здачі зброї. Винна особа при цьому має діяти за своєю волею, мотиви такої поведінки не відіграють ролі (страх відповідальності, поради родичів, друзів, знайомих, інші спонукання). Про добровільність здачі відповідних предметів може свідчити факт їх видачі або повідомлення про їхнє місцезнаходження органам влади за реальної можливості їх подальшого зберігання. Для звільнення від кримінальної відповідальності не має значення, яким чином ці предмети виявилися у винного: були придбані ним, передані йому на зберігання або користування, знайдені, дісталися у спадок тощо.

Таким чином, актуальність теми певною мірою обумовлюється саме тим, що багато проблем у регулюванні відповідальності за незаконний обіг зброї викладено недостатньо ясно, окремі положення законів потребують подальшого вдосконалення. Притягнення винної особи до кримінальної відповідальності за незаконний обіг зброї виступає як фактор попередження інших кримінальних правопорушень, у яких зброя є засобом досягнення іншого, більш тяжкого злочинного результату. Таким чином, положення кримінального закону виступають, з одного боку, як форма соціально-політичної та правової оцінки кримінального правопорушення, а з іншого – як засіб попередження насильницьких злочинів, що вчиняються із використанням зброї.

Література

1. Міняйло Н.Є. Транснаціональна злочинна діяльність у сфері незаконного обігу вогнепальної зброї: кримінально-правове та кримінологічне дослідження: автореф. дис.... канд. юрид. наук: 12.00.08 Київ: Б.в., 2012. 20 с.

2. Солопенко А. Відповідальність за неналежне поводження зі зброєю: чи можна порушити те, чого не існує? URL: <https://millerlawfirm.ua/vidpovidalnist-za-nenalezhne-povodzhennya-zi-zbroyeuyu-chy-mozhna-porushyty-te-chogo-ne->

isnuye/?fbclid=IwAR0Nuats7GThAdHsGMJICFZX-8K0LG4uS-
bao8Zfmtamq96UoVyMtW_Z9sU

3. Шаблистий В.В. Конституційні основи реформування кримінального законодавства. *Становлення та розвиток правової держави: проблеми теорії та практики*: матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. конф. Миколаїв: НУК, 2016. С. 156.

УДК 343.614(477)(043.2)

Шевченко А.А., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Майстро Д.М., асистент

ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА: ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Самогубство є гострою соціальною проблемою у світі. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я щорічно близько 800000 осіб у світі закінчують життя самогубством. Самогубство є другою провідною причиною смерті серед молодих людей віком 15-29 років. На країни з низьким і середнім рівнем доходу припадає 78% самогубств у світі. Що ж до способів, то у глобальних масштабах для вчинення самогубства найчастіше використовуються пестициди, повішення і вогнепальну зброю. Говорячи про причини, насамперед, самогубство зазвичай пов'язане із депресією і розладами, викликаними вживанням алкоголю, а також у моменти кризи, коли втрачається здатність долати стресові ситуації в житті, такі як фінансові проблеми, розрив відносин або хронічний біль і хвороба. Крім того, суїцидальна поведінка багато в чому асоціюється з конфліктами, стихійними лихами, насильством, зловживанням або втратами, а також почуттям ізоляції. Показники самогубств також високі серед найбільш уразливих груп, які піддаються дискримінації, наприклад, біженці і мігранти, корінне населення, особи з нетрадиційною сексуальною орієнтацією, а також ув'язнені [1].

Кожна з наведених підстав є складною проблемою, якою займаються фахівці з психології та психіатрії. Ми ж пропонуємо звернути увагу на самогубство, вчинене через насильство, що у кримінально-правовому полі визначено як доведення до самогубства. Злочин юридичний склад, якого передбачений у диспозиції ст.120 «Доведення до самогубства» Кримінального кодексу України (далі – КК України) передбачає діяння, що має значну суспільну небезпечність, оскільки посягає на життя людини, суперечить моральним принципам людського співжиття. З об'єктивної сторони цей злочин характеризується такими ознаками: